

Ο αργαλιός χτυπάει στο Μπενάκη

Το ρυθμικό τραγούδι του αργαλιού μας παρασέρνει στις σάλες των λαογραφικών συλλογών όπου μέχρι τις 29/12 υφάντρες από την Κρήτη θα ζωντανεύουν τα περίτεχνα ξόμπλια της πανάρχαιας τέχνης τους.

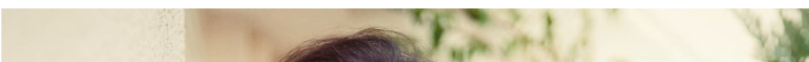
ΓΡΑΦΕΙ: ΙΩΑΝΝΑ ΓΚΟΜΟΥΖΑ
21 Νοεμβρίου, 2013

Το ρυθμικό τραγούδι του αργαλιού μάς παρασύρει στο κτίριο της οδού Κουμπάρη, όπου μέχρι τις 29/12 υφάντρες από την Κρήτη θα ζωντανεύουν τα περίτεχνα ξόμπλια της πανάρχαιας τέχνης τους.

Ενας ήχος χαρούμενος και παράδοξα... οικιακός διαχέεται από τη σάλα 13 καθώς περιπλανιέμαι στον πρώτο όροφο του Μουσείου Μπενάκη. Ανάμεσα σε νησιώτικες φορεσιές, περίτεχνα κοσμήματα κι ένα σπερβέρι-κομψοτέχνημα, η Μαρία Ξυλούρη από το Ηράκλειο, η Νίτσα Χαιρέτη από τα Ανώγεια και η 79χρονη Καλλιόπη Κουρίνου από το Λασιθί, που έχουν έρθει επί τούτου από το νησί, υφαίνουν στο αργαστήρι (στον αργαλιό δηλαδή). Σαν μελίτσι γύρω τους οι επισκέπτες ρωτούν, περιεργάζονται, μια Καναδή ζητά πληροφορίες για την τεχνική, ένας τρίχρονος πιτσιρικάς θέλει να υφάνει και αυτός. «Η ανταπόκριση του κόσμου είναι εξαιρετική», θα μου πει η εμπνεύστρια και συντονίστρια της δράσης «Αποστολή Πηνελόπη Gandhi» Βαρβάρα Τερζάκη-Παλλήκαρη (στη φωτο αριστερά).

«Η Θέα του αργαστηριού ενεργοποιεί μνήμες κι εμπνέει τα παιδιά». Αλλωστε βασικό μέλημα αυτής της εθελοντικής πρωτοβουλίας είναι η διάσωση και αναβίωση της υφαντικής στην Κρήτη και κατ' επέκταση στην υπόλοιπη Ελλάδα, να βγουν οι αργαλειοί από τις αποθήκες και οι τελευταίες μυημένες να μεταδώσουν τις γνώσεις τους στη νεότερη γενιά, με στόχο τη συγκρότηση μιας οικονομίας μικρής κλίμακας, μεγάλης αξίας. Πίσω από την αποστολή βρίσκεται το Πανεπιστήμιο των Ορέων, «μια προσπάθεια εραστών της Κρήτης», πανεπιστημιακών αλλά και μαστόρων, που θέλησαν να γεφυρώσουν την επιστημονική γνώση με τη βιωματική εμπειρία της υπαίθρου και οργάνουν το νησί διοργανώνοντας αλληλοδιδακτικά μαθήματα και συζητήσεις για την τοπική οικονομία. «Η προσπάθεια δεν εξαντλείται στην αναβίωση και την καταγραφή. Επιδιώκει την επανεκτίμηση της ίδιας της ζωής. Η γυναίκα σήμερα, η κακοπληρωμένη ανειδίκευτη εργαζόμενη, ξεθεώνεται. Εμείς θέλουμε να ξαναμπεί στον ιερό της κύκλο, να γνωρίσει την ιστορία της μέσα από την υφαντική και να παράξει, όπως παλιότερα, από το ρουχαλάκι του παιδιού της μέχρι το σάβανο που θα πάρει μαζί της φεύγοντας. Μια δραστηριότητα που μπορεί να της αποφέρει κι έσοδα. Το χειροποίητο απαιτεί χρόνο, αλλά θέλουμε ο χρόνος να λειτουργεί ξανά υπέρ μας και όχι εμείς να τρέχουμε πίσω από αυτόν».

Διόλου τυχαίο και το όνομα της δράσης: από τον Gandhi «που παρακινούσε τους συμπατριώτες του να πάρουν την πατρίδα στα χέρια τους με τα αλέτρια και τα αδράχτια τους» και την ομηρική ηρωίδα Πηνελόπη, που η ιστορία της είναι συνδεδεμένη με τον αργαλειό («ένα υψηλότατο αξιακό πρότυπο, μια γυναίκα που ήταν πιστή στον εαυτό της»). Μια άλλη γυναίκα όμως υπήρξε η έμπνευση για την αποστολή: η καλλιτέχνις Φλωρεντίνη Σκουλούδη-Καλούτση, η οποία στις αρχές του προηγούμενου αιώνα αποτύπωσε παραστάσεις από τα ευρήματα που έφερνε στο φως στην Κνωσό ο Εβανς και τα μετέφερε στις υφάντρες. Αυτά τα σχέδια της μινωικής παράδοσης θα δουλεύουν τον Δεκέμβριο οι γυναίκες από την Κρήτη που εναλλάσσονται κάθε εβδομάδα στο μουσείο, ενώ ο Νοέμβριος είναι αφιερωμένος σε ιστορικά μοτίβα μνημονεύοντας και τα 100 χρόνια από την ένωση του νησιού με την Ελλάδα.

Παράλληλα τα σαββατοκύριακα πανεπιστημιακοί, ερευνητές και λαογράφοι μιλούν γύρω από το αργαστήρι για τον πολιτισμό και την οικονομία του, για την ιστορία και

το μέλλον του. «Η υφαντική είναι τρόπος ζωής, σε χαλαρώνει, σε ελευθερώνει», μου είπε η κ. Νίτσα χωρίς να σταματά το πλέξιμο. «Πάνω στο υφαντό βγάζεις το μεράκι, τον έρωτα και τον καημό σου, τραγουδάς και μοιρολογάς. Όταν θέλω να αδειάσω το μυαλό μου, κάθομαι στο αργαστήρι. Η μάνα μου που είναι 85 χρόνων λέει: “Αμα δεν μπω εγώ στον αργαλειό, δεν κάνω τίποτα”».